

11. Oesten, G. (2007). Zukunftsfähige forstakademische Ausbildung. Freiburg. 39.

12. Fink, S. (2005). Freiburg auf dem Weg nach Bologna. Die Einführung gestufter Studiengänge an der Universität Freiburg. *AFZ-Der Wald*. 15. 809–813.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ХРИК Василь Михайлович – кандидат сільськогосподарських наук, доцент, завідувач кафедри лісового господарства Білоцерківського національного аграрного університету.

Наукові інтереси: підготовка майбутніх фахівців лісового господарства, формування у них готовності до професійної діяльності.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

HRYSKYI Vasyl Mykhailovych – Candidate of Agricultural Sciences, Associate Professor of the Department of Forestry, Bila Tserkva National Agrarian University.

Research interests: training of future forestry specialists, formation of their readiness for professional activity.

Стаття надійшла до редакції 11.05.2022 р.

УДК 378.147.091.33 – 024.87]: 78.087.68 (045)

DOI: 10.36550/2415-7988-2022-1-204-281-284

ШЕВЧЕНКО Інга Леонідівна –

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри мистецької освіти

Центральноукраїнського державного педагогічного

університету імені Володимира Винниченка

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-9715-9864>

e-mail: ingashev4encko@gmail.com

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ПРИ ВИКЛАДАННІ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ХОРОВЕ ДИРИГУВАННЯ»

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Підготовка вчителя музичного мистецтва у закладі вищої освіти вимагає комплексного підходу до формування складних за своєю структурою професійних якостей. Протягом навчання студент повинен оволодіти уміннями й навичками гри на музичному інструменті, сольфеджування, сольного співу, аранжування, отримати міцні знання з музично-теоретичних дисциплін. Особливе значення має курс «Хорове диригування» як один з профільюючих предметів диригентсько-хорового циклу. Важливість цієї дисципліни визначається специфікою роботи вчителя музичного мистецтва, спрямованої на практичну реалізацію завдань формування духовного світу учнівської молоді засобами хорового диригування.

Сьогодні якісне викладання дисциплін не може здійснюватися без використання засобів і можливостей, які надають комп'ютерні технології та Інтернет. Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій відкриває широкий доступ до електронних наукових журналів, електронних бібліотек, каталогів наукових робіт і т. ін. Дистанційна освіта «охоплює різні прошарки суспільства та стає найважливішим фактором його розвитку; це відкрита освіта, навчання, що передбачає активне спілкування між викладачем і студентом за допомогою сучасних технологій і мультимедіа» [5, с. 21 –

30]. Особливої актуальності таке спілкування набуває під час організації дистанційного навчання в умовах військового стану, коли всі дисципліни вокально-хорового циклу, включаючи хорове диригування, викладаються дистанційно.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

У працях В. Безпалька, М. Жалдака, В. Монахова, Н. Морзе, Ю. Рамського, О. Співаковського та ін. розглянуто проблеми інформатизації навчального процесу, наукового забезпечення впровадження інформаційних технологій навчання в професійній освіті. Про зміцнення зв'язку теоретичного підґрунтя з практичними вміннями у процесі оволодіння знаннями з диригування, де роль репродуктивного вивчення диригування зведена до мінімуму, говорять Л. Безбородова, А. Болгарський, Л. Костенко, А. Мархлевський [1; 2; 3; 4]. Важливими для нашого дослідження є доробки науковців, які стосуються можливостей окремих інформаційних технологій навчання, зокрема: електронного підручника (В. Заболотний, Р. Тичук, Н. Соломчак, А. Чортополох); Інтернету (М. Купріянов, О. Околенко); комп'ютерних презентацій (А. Коломієць); CASE-технологій BPWIN (С. Огнівенко); використання прикладних програм (С. Петрусенко, Н. Сиротенко, І. Чигур). Наукові праці цих авторів сприяли накопиченню і систематизації знань, узагальненню досвіду практичної

підготовки студентів з використанням засобів ІКТ. Проте можливості використання інформаційних технологій під час організації дистанційного навчання в умовах військового стану остаточно не досліджені.

Метою статті є розробка нових підходів до викладання хорового диригування в умовах дистанційного навчання з використанням сучасних інформаційних технологій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Диригентська професія має ряд специфічних особливостей, характерних тільки для даної спеціальності. До них відносяться: велика творча відповідальність диригента перед слухачами і колективом, максимальна «зарядженість» теоретичними музичними знаннями і практичними навичками в управлінні хором та оркестром, обов'язкова наявність яскравих емоційно-вольових якостей, які є основою психологічного та музичного впливу диригента на колектив, творча обдарованість у поєднанні з рядом професійно значущих якостей [6, с. 99].

До професійно значущих якостей майбутніх диригентів відносяться, на нашу думку, диригентське мислення, емоції, воля. Вони знаходяться в тісному зв'язку як між собою, так і з диригентськими вміннями, мають різну динаміку і рівні розвитку. В умовах індивідуалізації навчання у класі диригування студенти оволодівають інтонаційно-слуховим осягненням твору, співом хорових партій, грою партитури, теоретичним аналізом та письмовою анотацією, диригуванням хорових творів, розвивають спеціальні диригентсько-хорові здібності. Всі ці види роботи вимагають особистого контакту викладача і студента, що потребує особливого підходу до організації дистанційного навчання.

Для впровадження елементів дистанційного навчання у професійну підготовку майбутніх педагогів-музикантів найбільш перспективним є, на нашу думку, використання служб і сервісів мережі Інтернет (електронна пошта, пошукові системи, освітні портали, тематичні каталоги, вікі, блоги). Мультимедійні програми дозволяють інтегрувати графічну, анімаційну, текстову, аудіо- та відеоінформацію; офісні програмні продукти використовують для підготовки в електронній формі навчально-методичного матеріалу, а також для подання студентами результатів виконання завдань; електронні підручники та навчальні посібники, освітні платформи та системи дистанційного навчання можуть бути корисними для викладачів при організації дистанційної форми навчання студентів та в якості електронної методичної підтримки при очному навчанні студентів [9].

З метою уніфікації дистанційного навчання в Центральноросійському

державному педагогічному університеті імені Володимира Винниченка з вересня 2021 р. було створено корпоративний акаунт ***@cuspu.edu.ua. Кожний викладач отримав власний логін і пароль, а в додатку Classroom були створені класи для кожної навчальної дисципліни. Студентів можна було приєднати за акаунтом групи, який надали деканати. Адмін-групи перевіряючих було додано в якості викладачів. Для можливості проведення он-лайн конференцій одразу було створено посилання Meet. Таким чином, все навчання в університеті було об'єднане в одну взаємопов'язану систему.

Навчальна дисципліна «Хорове диригування» [10] містить матеріали для теоретичного вивчення, методичні рекомендації для виконання завдань, нотний матеріал та аудіофайли для практичних занять. Теоретичний матеріал представлений навчальним посібником «Методика викладання диригування» [7], «Методичними рекомендаціями щодо виконання курсових робіт з диригування» [8], студентам запропонований силабус з цієї навчальної дисципліни. Нотний матеріал – це партитури хорових творів для практичних занять у форматі PDF. Аудіофайли були записані концертмейстерами кафедри мистецької освіти на двох фортепіано для повного відтворення звучання хору (партитура та супровід). Це дало можливість повноцінно проводити індивідуальні заняття в Google Meet.

Методика викладання диригування в дистанційному форматі має ряд недоліків, які заважають повноцінному проведенню занять. Так, диригування твором передбачає жест на випередження, коли за допомогою ауфтакту диригент вказує на темп, динаміку, характер твору, дає дихання. Все це неможливо відтворити при записаному акомпанементі, коли приходить йти «за хором», тим самим втрачається керівна роль диригента. Великою проблемою є низька якість інтернет-з'єднання, коли відео транслюється раніше, ніж звук, і картинка не співпадає. Доводиться проводити заняття без використання аудіосупроводу, що впливає на якість навчання і приводить до невідповідності між диригентським жестом і характером виконаного музичного твору.

Для підвищення фахової майстерності майбутнього педагога-музиканта особливе значення має участь у конкурсних випробуваннях. Конкурси диригентів дають можливість студентам перевірити свої професійні здібності, диригентські вміння, професійно значущі якості, адекватно оцінити рівень своєї професійної самооцінки.

Конкурс хорових диригентів в Центральноросійському державному педагогічному університеті імені Володимира

Винниченка проводиться щорічно в рамках традиційної студентської науково-практичної конференції, яка присвячується визначним українським композиторам і хоровим диригентам. 19 травня 2022 року в дистанційному форматі відбулася вже V Міжнародна студентська науково-практична конференція «Іван Карабиць – Композитор, Митець, Громадянин», присвячена 20-річчю вшанування його пам'яті. У рамках конференції відбувся он-лайн конкурс диригентів, вокалістів та піаністів.

Програма кожного учасника конкурсу диригентів складалася з двох творів: муз. І. Карабиця, сл. В. Губарця «Де вітер землю голубить» (високий виконавський рівень), муз. І. Карабиця, сл. Б. Олійника «Спасибі, солдати» (середній виконавський рівень), а також твору а capella за вибором конкурсанта. Студенти надіслали на адресу конкурсу відеозапис виконання двох творів під рояль. У вимогах до конкурсу зазначено, що відео повинно бути якісним; звучання до 15 хвилин за хронометражем; камера встановлена так, щоб було видно виконавця та його руки на невеликій відстані; всі твори записуються підряд, без монтування (забороняється робити нарізку в середині відео); програма повинна виконуватись на добре налаштованому акустичному фортепіано (рояль або піаніно). Враховуючи те, що конкурс проводився під час занять з диригування в дистанційному форматі, допускалося виконання програми під аудіо супровід, записаний раніше.

Оцінювання виступів учасників конкурсу здійснювало журі, до складу якого входили провідні диригенти, а очолювала доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри теорії та методики музичної освіти, хорового співу та диригування факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова А.В. Козир.

Основними критеріями оцінювання конкурсанти були природні музичні здібності, виконавські уміння, стилістична достовірність трактування, артистизм, культура сценічної поведінки, самобутність, відповідність виконавським можливостям.

Переможці конкурсу отримали Гран-прі та були нагороджені дипломами I, II, III ступеня та званням лауреата. За краще виконання твору Івана Карабиця був вручений спеціальний приз. Необхідно зазначити, що студенти класу диригування доцента Шевченко І.Л. Булат О., Гончарук С. та Колпак Т. гідно виступили на конкурсі, отримавши звання лауреатів II та III ступенів.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Підсумовуючи, слід зазначити, що оволодіння сучасними освітніми

технологіями, методикою їх використання в навчальному процесі викладання навчальної дисципліни «Хорове диригування» сприятиме оновленню змісту сучасної музично-педагогічної освіти, зробить навчальний процес більш цікавим і керованим, що дасть можливість студентам навчатися за власною, самостійно обраною освітньою траєкторією. Методика викладання диригування в дистанційному форматі має ряд недоліків, які неможливо подолати при такій формі навчання, але виклики сьогодення змушують нас шукати нові, ефективні форми організації навчального процесу. Провідною метою виховання студентів у класі диригування є формування свідомого ставлення до музичного твору, розвиток диригентських умінь та навичок, за допомогою яких студент самостійно створює власну інтерпретацію музичних творів.

Подані рекомендації щодо організації навчання в дистанційному форматі є лише частиною складного процесу навчання студентів музичному мистецтву. Практичне їх застосування на основі особистого творчого осмислення кожним викладачем з додаванням його власного практичного досвіду, творчої ініціативи буде запорукою успішної плідної роботи.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Безбородова Л.А. Дирижирование. М. : Просвещение. 1983. 154 с.
2. Болгарський А.Г. Музична культура в естетичній підготовці майбутнього вчителя музики. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Теорія та методика мистецької освіти*. 2004. Вип. 1(6). С. 7-14.
3. Костенко Л.В. Педагогічні умови організації навчально-пізнавальної діяльності майбутніх учителів музики : автореф. дис... канд. пед. наук. 13.00.04 / Київський ун-т ім. Т. Шевченка. К., 1998. 19 с.
4. Мархлевський А.Ц. Практичні поради в хоровому класі. К. : Музична Україна, 1986. 96 с.
5. Тестов В.А. Информационное общество: переход к новой парадигме образования. *Педагогика*. 2012. №4. С. 21-30.
6. Шевченко І.Л., Бродський Г.Л. Психологічні особливості особистості майбутніх диригентів. *Наукові записки. Серія "Педагогічні науки"*. 2016. Вип. 143. С. 98-101.
7. Шевченко І.Л. Методика викладання диригування. Навчально-методичний посібник для студентів мистецьких факультетів вищих педагогічних навчальних закладів. Кіровоград: РВВ КДПУ імені Володимира Винниченка, 2013. 120 с.
8. Шевченко І.Л. Методичні рекомендації щодо виконання курсових робіт з диригування (для студентів мистецького факультету). Кропивницький, 2020. 76 с.
9. Шляхи модернізації вищої освіти в контексті євроінтеграції: матеріали регіонального науково-практичного семінару / за заг. ред. Г. В. Терещука.

Тернопіль : Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2008. 235 с.

10. <https://classroom.google.com/c/NDawNjM1NTUxMTkx>

REFERENCES

1. Bezborodova, L. A. (1983). *Dyryzhyrovanye* [Conducting]. M. : Prosveshchenye. 154 s.
2. Bolharskyi, A. H. (2004). *Muzychna kultura v estetychnii pidhotovtsi maibutnoho vchytelia muzyky* [Musical culture in the aesthetic training of future music teachers]. Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. Teoriia ta metodyka mystetskoï osvity. Vyp. 1(6). S. 7-14.
3. Kostenko, L. V. (1998). *Pedahohichni umovy orhanizatsii navchalno-piznavalnoi diialnosti maibutnikh uchyteliv muzyky* [Pedagogical conditions for the organization of educational and cognitive activities of future music teachers]: avtoref. dys... kand. ped. nauk. 13.00.04 / Kyivskyi un-t im. T. Shevchenka. 19 s.
4. Markhlevskyi, A. Ts. (1986). *Praktychni porady v khorovomu klasi* [Practical advice in the choir class]. K. : Muzychna Ukraina. 96 s.
5. Testov, V. A. (2012). *Ynfarmatsyonnoe obshchestvo: perekhod k novoi paradyhme obrazovaniia* [Information society: transition to a new paradigm of education]. Pedahohyka. №4. S. 21-30.
6. Shevchenko, I. L., Brodskyi, H. L. (2016). *Psykhohichni osoblyvosti osobystosti maibutnikh dyryhentiv* [Psychological features of the personality of future conductors]. Naukovi zapysky. Seria "Pedahohichni nauky". Vyp. 143. S. 98-101.
7. Shevchenko, I. L. (2013). *Metodyka vykladannia dyryhuvannia* [Methods of teaching conducting]. Navchalno-metodychni posibnyk dlia studentiv mystetskykh fakultetiv vyshchykh pedahohichnykh navchalnykh zakladiv. Kirovohrad: RVV KDPU imeni Volodymyra Vynnychenka. 120 s.

8. Shevchenko, I. L. (2020). *Metodychni rekomendatsii shchodo vykonannia kursovykh robot z dyryhuvannia (dlia studentiv mystetskoï fakultetu)* [Methodical recommendations for conducting course work on conducting (for students of the Faculty of Arts)]. Kropyvnytskyi. 76 s.

9. *Shliakhy modernizatsii vyshchoi osvity v konteksti yevrointehratsii: materialy rehionalnoho naukovo-praktychnoho seminaru* (2008) [Ways of modernization of higher education in the context of European integration: materials of the regional scientific-practical seminar] / za zah. red. H. V. Tereshchuka. Ternopil : Vyd-vo TNPU im. V. Hnatiuka. 235 s.

10. <https://classroom.google.com/c/NDawNjM1NTUxMTkx>

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ШЕВЧЕНКО Інга Леонідівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри мистецької освіти Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: особливості професійної підготовки студентів факультетів мистецтв педагогічних закладів вищої освіти у рамках сучасної гуманітарно-культурологічної парадигми.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

SHEVCHENKO Inha Leonidivna – Ph.D., associate professor of the Chair of Art Education of Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State Teacher Training University.

Circle of scientific interests: features of professional training of students of art faculties of pedagogical universities in the framework of the current humanitarian and cultural paradigm.

Стаття надійшла до редакції 11.05.2022 р.

УДК 378.147.091.33-027.22:78

DOI: 10.36550/2415-7988-2022-1-204-284-288

ШЕВЦОВА Олена Борисівна –

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри мистецької освіти

Центральноукраїнського державного педагогічного

університету імені Володимира Винниченка

ORCID:<https://orcid.org/0000-0002-6836-0657>

e-mail: egorbenko95@gmail.com

МУЗИЧНО-ВИКОНАВСЬКА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ У СТРУКТУРІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВИКЛАДАЧА МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. На сучасному етапі в організації мистецької освіти одним із пріоритетних є компетентнісний підхід, який передбачає вміння майбутнього викладача музичного мистецтва розв'язувати проблеми професійного характеру. Особливістю освітнього компетентнісного підходу стає здатність майбутнього фахівця самому

формувані свої знання, реалізовувати їх у різних видах практичної діяльності.

Як системна, інтегративна якість, професійна компетентність майбутнього викладача музичного мистецтва передбачає здатність усвідомлювати музичне мистецтво як явище суспільного життя, засвоювати основні його закономірності, інтелектуально-емоційно пізнавати, розуміти й оволодівати жанрово-стильовими засобами втілення художньо-